

HRVATSKI glasnik

Godina XVIII, broj 4

24. siječnja 2008.

cijena 100 Ft

Foto: Marko Dekić

Predaja maturalnih vrpca u HOŠIG-u

Komentar

Samostalnost Kosovu!

Za šengenskim otvaranjem granic, pred drugim ključnim problemom stoji europska javnost i visoki politički krugovi. Od nezdavnoga boja u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, za neljudskim zganjanjem i brojnim masakri u Kosovu, samo pitajte koji bi Albanac htio i dalje robovati na tom području ter pripadati velikosrpskomu mitosu?! Najvećše pitanje ove dane je će li ostati Kosovo dio Srbije, ili će konačno doživjeti jur desetljeća dugo poželjnu, a i zaslužnu vlašću slobodu? Po jednoj statistici iz 2000. ljeta, broj stanovništva u Kosovu je stao blizu dva milijuna, i iz toga samo 7% je bilo srpske nacionalnosti. Da su u bivšoj Jugoslaviji i prlje bili drugorazredni državljani Albanci, i manje vredni od Srbov, to je svim bilo jasno. To su pokazale i brojne pelde, kako su u peljajući funkcija svenek sidili Srbi, a u škola, suprot većine, pravoda je bilo vrimenta kad je ukinuto školovanje na albanskom jeziku. Gdo se ne bi znao spomenuti 1999. ljeta na duge redice albanskih izbeglice ke su privremeno spasenje, krov i jilo očekivale od Makedonije? Poznanik mi je povidao kako su njega htili na licu mjesta ubiti Srbi zavolj toga jer da nije pustio ženu pjevačicu da im pjeva. Žena je bila noseća, a on je imao zelene oči, i ove činjenice su bile već nek dovoljne za razlog ustriljanja. Kad su se još nekako izvlikli iz te strašne scene, već su je nosili u Prištinu da s tijelom branu aerodrom suprot NATO-bombardiranja. Ako gledamo očima naroda, ki bi bio tako bedak da bi si i dalje željio sve gorl spomenuto zločinstvo, tu nevolju s kom su tukla stoljeća ov narod? Predsjednik Srbije Boris Tadić se nagraža EU, rekši, jednu demokratsku državu nije moguće, a i ne smi se kaštigati zavolj grihov prethodnikov. U Kosovu je svenek vladalo veliko siromaštvo, s tim se nigdar nisu preveć brigali Beogradjani. A to sam vidila i uživo kot studentica, dar pred dvajsetimi ljeti. U to vrime je Bijelo dugme na sav glas pjevalo „Ajmo curice, ajmo dječaci, studenti, đaci, milicajci... hajdemo u planine, jer tamo nema zime.“, iako je onda u Đakovici tvrda zima harala. Albanska dica su bosa bižala po blatu i na ledu, i veckrat sam se začuđila u kakovi stani od daske i cigle znaju živiti ljudi. Drugi moj susret s Albanci nije bio ni najmanje veseo, za nje turobno, očajno, a za mene još i razočarajuće. Krajem 1998. ljeta, a i kasnije, masovno su bile smješćene izbeglice s Kosova, na bazu Granične službe u Sambotelu. Strašno je bilo viditi za rešetkama na stotinu dice, žene, zrile muže i staremajke ki gor nisu znali zašto su zaprti misece dugo, zašto je je jedna stranjska država stisnula u karantenu, prez da bi je bio gdo bar poslušao zašto su se ganuli iz rodnoga kraja. Ako smo pak pri Kosovu, onda moram povidati još jednu storiiju ka se je ove dane zgodala, a bome me i razjadala. Za poznatika sam htila poslati u međunarodni protektorat jednu knjigu. Lipo, u redu sam napisala službenu adresu firme, i na kraju s velikimi reguliranimi slovami sam dodala: KOSOVO. Vjerojatno ovo je bilo moj najveći grih kod te operacije, jer poštanska pošiljka za tajedan dan točno, čitavo mi se je vratila iz Beograda, s originalnim natpisom *Vratiti/Retour*, a polag črljene kockice su bile riči: *Ne prima*. Pravoda ne prima, jer pismo garantirano ne da nije zašlo do naslovnika, nek sumljam, kosovska poštanska ruka nije ga ni dosegla. Toliko o toj bodljivakvoj suverenosti ka jur brojne „u boj spremne“ Srbe iritira. Srpski mediji su nedavno javili da je osnovana prva kršćanska komanda (u originalu milicija), ka bi „htila država ili ne htila, garda cara Lazara ide. Neće nas zaustaviti nigdor. Bit će izvršena zapovid Svetoga cara Lazara na nebu, a moja operativna na zemlji. Mi se nećemo odreći Kosova i Metohije. Nigdar, nigdar, nigdar“ – su zvučale fraze jednoga od najhrabrenijih. Na srpskoj granici, navodno, pet jezero dobrovoljcev, bojnih veteranov čeka da krene za održanje „srbijanske zipke“. U tom slučaju pak vjerujem, iz tmoružičine sanje će se zbuditi i Kosovska oslobodilačka vojska! Pröftë/slava Hashimu Thaqiu! Da konačno, u slobodi poleti shqiptarski (albanski) orao!

-Timea Horvat-

„Glasnikov tjedan“

Živimo u jednom uzburkanom vremenu. U posljednjih dvadeset godina svjedoci smo stvaranja novih geografskih formacija, i raspadanja starih u koje smo dotada vjerovali. Sve to, u prvom redu politika, odražava se na posredan ili neposredan način i na naše shvaćanje svijeta, povijesti, odnosa prema vrijednostima i preispitivanjima dosadašnjih spoznaja. I dok se naša prabaka rodila u osvjet raspadu jednog europskog poretka i jedne državne tvorevine, na istom prostoru njezini se čukununci rađaju u nekim novim previranjima, s novim otvorenim granicama, bar za njih. Gdje su to rješenja koja jamče, slobodu, jednakost i mir na ovim prostorima? Koje su to garancije koje osiguravaju tolerantnost, multikulturalnost ili su svi ti pojmovi u prvom redu uvjetovani gospodarskim i financijskim interesima? Da je netko prije dvadeset i nešto godina rekao kako će se raspasti DSJS ili prostor bivše Jugoslavije, da će izbiti krvavi Domovinski rat, rijetki su bili oni koju su vidjeli taj scenarij ispred sebe. Danas se neke domoljubne pjesme nalaze na listi nepreporučenih na pojedinim radiopostajama, raspravlja se o uvođenju značajnih književnika nekih drugih naroda u nastavne programe hrvatskih škola, vode se rasprave o potrebi znanja ćirilice učenika škola u Hrvatskoj, a «naglašeno» domoljublje i nije previše preporučeno. Ovih dana na jednom skupu Hrvata poveo se kratak razgovor i

o značaju hrvatskih škola u Mađarskoj. Otužno je bilo čuti kako po mišljenju mnogih one imaju tek sporednu ulogu pri izgradnji hrvatskoga nacionalnog identiteta, a moji su me sugovornici uvjerovali kako djelatnici tih istih škola i vrtića, bez obzira na jezične i ine dodatke, ne govore, ne komuniciraju sa svojim učenicima na hrvatskome. Tako se i može dogoditi da nakon osam godina učenja hrvatskoga jezika, učenik boljih sposobnosti ne zna što je «helyjegy» na hrvatskom jeziku. Meni je još tužnije vidjeti kada dvoje (troje, četvero...) Hrvata, koje bi po nekim našim internim kategorijama mogli svrstati i u kategoriju naših istaknutih ljudi, međusobno razgovaraju satima na mađarskome. To su refleksi, neznanje, nepoštivanje svoga, nebriga??? Ili tolerancija, multikulturalnost, kompleks... Gdje počinje profesionalizam manjinskog političara u Mađarskoj, a prestaje amaterizam, pitanje je koje sam si postavila ovih dana. Dogada se da zastupnici mjesnih manjinskih samouprava zaboravljaju da su i oni političari neki i dobro honorirani pri tome. Nerijetko, bez toga da su učinili išta konkretno za svoju zajednicu, žive godinama na njenim jaslama i uz njezinu pomoć skrivajući se iza anonimne biračke mase i dogmatskog izričaja jednog prošlog vremena. Nažalost, kukulja uvijek ima u žitu. Tako je bilo i ostat će. O tempora, o mores, kazao je Cicerone.

B. Pavić-Blažetin

Predaja maturálnih vrpce u HOŠIG-u

Aktualno

Predaja maturanih vrpca u HOŠIG-u

Prostrana, svečano ukrašena školska aula naše budimpeštanske odgojno-obrazovne ustanove, na transparentu ispisanim riječima «Predaja vrpca», prepunoj roditeljima, gostiju i uzvanicima, pedagoškim djelatnicima i učenicima, 18. siječnja 2008. god., popodne, s početkom u 17 sati, djelovala je izvanredno svečano, napose nas je ugodno dojmilo uza zabavnu glazbu iznenadno i lepršavo ulaženje u krasnim bijelim balskim, odnosno u crnim frakovima elegantnih osmero učenika 12/A i sedmero 12/B razreda, koji su se umjetnički s osmišljenom koreografijom predstavili.

Gostima su upućeni dvojezični pozdravi učenika 11. razreda Ines Nikičić i Gabora Ivanova, napose ističući nazočne drage goste, veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti Ivana Bandića, predsjednika Hrvatske državne samouprave Mišu Heppa, suradnicu veleposlanstva Nedu Milišić te ravnatelja Hrvatske osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža“ u Pečuhu Gabora Győrvárija.

„Stigao je važan trenutak u životu učenika 12-ih razreda. Danas se održava svečana predaja vrpca koja označava približavanje mature, trenutke rastajanja. Vrata se pomalo otvaraju prema velikim slovima, pisanom ŽIVOTU!

Iskoristite ovo zajedno provedeno vrijeme na najbolji način i sačuvajte zajedničke uspomene. Želimo vam da ovo jedinstveno, presretno veče – uz naš program – bude nezaboravno“ – bile su pozdravne riječi učenika 11. razreda.

Zatim je slijedio veoma šaroliki, u lirskim izričajima kao i u zajedničkom i razdraganom pjevanju sadržajni program učenika 11. razreda, a što su svojom gracioznom i umjetničkom izvedbom koreografije „Splitskih plesova“ obogatili i učenici 12-ih razreda.

Predaja vrpca, uza stručak cvijeta, tekla je s prozivom učenika i njihovih razrednica Marije Silčanov-Kričković i Anice Petreš-Németh, ravnateljice škole Marije Petrič, ravnateljice Đačkoga doma Bernadete Kovač te odgojiteljice Jelice Pašić-Drajko.

Nakon zajednički izvedene te burnim pljeskom proračene pjesme: „Pokraj Save, rijeke male...“, učenice 12-ih razreda Dalma Juhász i Edita Varga – također dvojezično – izrekle su svoje pozdravne, i u neku ruku, oproštajne riječi koje su glasile:

„Potrebna mi je pomoć, bila čija. Da mi pomogne da odrastem. Potrebna mi je pomoć bilo koga, da mi kaže koji je lijek protiv samoće. Ja znam, potrebna mi je jedna ruka, bilo kakva. Ne mora biti lijepa i bijela, samo da je nježna, beskrajno nježna. Da me gladi po licu. Ovako, pomalo čedni, pomalo uplašeni, pomalo svjesni, pomalo odgovorni.

Sve pomalo, a ipak, sve smo to mi, maturanti, najstariji učenici naše škole, u iščekivanju još važnijih događaja u našim životima. I kao ptičice strepimo od silnih spoznaja, upozorenja, saznanja, datuma i rokova, straha, da nam što ne promakne, da ne zakasnimo. Da nas ne zaborave. Jer kako je teško biti sve to što odrasli od nas očekuju. Možda je baš danas, na našoj podjeli vrpca, prestalo vrijeme djetinjstva? Ono u kojem žive odgovorni i odrasli? Tko ne bi strahovao? Još s osmijehom na licu i sjetom u očima prisjećamo se nezaboravnog, maturanca u Dubrovniku. Još smo jučer strepili od teških zadaća, povišenih tonova naših nastavnika, brižnih ispraćaja i beskrajnih savjeta naših roditelja. Još je jučer sve izgledalo tako lako, daleko. Ali, preuzimanje današnjega znamenja, vrpce, odjednom svi shvaćamo koliki smo put prešli i kamo smo stigli. Za nas je to čitav jedan život. Cijelo naše razapeto djetinjstvo, i već smo tu, pred maturom o kojoj sve ovisi. Valja nam brzo odrasti i odgovoriti posljednjoj zadaći, na najbolji način. Poslije slijede visoke škole, početak jednoga novog života. Zato je ovaj dan izuzetno svečan i drugačiji od svih prethodnih jer nas upozorava na sve bitno i vrijedno u našem životu što dolazi i što je bilo. Vrijeme je da zahvalimo još jednom svojim brižnim roditeljima i dragim nastavnicima na pomoći, podršci, u ovome našem stasjanju, ali i napredovanju. Zahvaljujemo svim učenicima 11. razreda i njihovoj razrednici Mariji Tüندی Szalay, profesorici plesa Mariji Silčanov-Kričković, razrednici Anici Petreš-Németh te svima onima koji su pridonijeli današnjemu svečanom trenutku. Za ovaj trud i napor sve nas istinski dira, ali istodobno i obvezuje na najviše rezultate koje svatko od nas može postići. Hvala vam svima!

Završnicu prekrasne svečanosti označila je izvedba glazbene koreografije koju je slijedila vječno omiljena skladba J. Straussa „Valcer na plavom Dunavu“, što su ga učenici 12-ih razreda zajedno otplesali sa svojim roditeljima.

M. Dekić

KEMLJA – Hrvatska manjinska samouprava Kemlje srdačno poziva svakoga na tradicionalni Hrvatski bal 26. januara, subotu, u mjesni kulturni dom. Program počinje u 19 uri s nastupi hrvatskih kulturnih grup, od dice do odraščeni. Goste i ovpnt čekaju bogate tombole ter svirka Istvána Vörösa.

JURSKO-MOŠONSKO-ŠOPRONSKA ŽUPANIJA – Županijska hrvatska samouprava, pod peljanjem Undanca Štefana Kolosara, lanjsko ljeto je gospodarila sa 1 350 000 Ft (toliko je bilo ukupno državna ter županijska potpora), a iz te svote nije organiziran posebni program, nek financijski su podupirane lokalne samouprave ter njevi tradicionalni programi. Tako su iz toga lonca pomagani gradišćanski omladinski tabor 2007 na Undi, šopronski tamburaški i plesni tabor, dobili su skromnu svotu za održanje svetačnoga programa i jubilar, kot bizonjski tamburaši. Za adventske koncerte, kot i za Hrvatske bale Unde, Umoka, Šoprona, Kemlje takaj su dodijeljeni pinezi. Znatnom svotom je podupirano pedagoško usavršavanje u dvojezičnoj koljnofskoj školi. Med plani je spomenuto potpisivanje medjusobne suradnje med sličnima političkima tijeli u Zalskoj ter Željeznoj županiji, ovako je predvidjeno skupno financiranje hrvatskoga čitalačkoga tabora, kot i moguću zajednički projekti. Po mišljenju predsjednika ovoga političkoga tijela, u sjevernoj županiji Gradišća, ljetos će biti vjerojatno priredjen i centralni Hrvatski dan.

BEČ – Knjiga „Gradišćanski Hrvati u Mađarskoj i Hrvati u Slovačkoj“ iz pera hrvatskih autorov Tomislava Jelića ter Željka Holjevca je objavljena 2006. ljeta u njegovanjanju Croatice. Srijedu, 30. januara, početo od 20 uri u bečkom Gradišćanskohrvatskom centru (Schwindgasse 14) ovo izdanje publiku predstavljaju spomenuti autori ter ravnatelj Croatice Čaba Horvath. Moramo još spomenuti da dotična knjiga u Gradišću je bila prikazana jedino u Šopronu, i to predlani, u okviru Hrvatskoga dana.

SAMBOTEL – Osnovna škola „Mihály Váci“, kade se jur peto ljeto podučava hrvatski jezik, je skupa odlučila s gradskom Hrvatskom manjinskom samoupravom da hrvatske učenike, kot i njeve roditelje pozovu na izlet u Hrvatsku. Kako nas je informirao ravnatelj škole Gábor Németh, do ove ekskurzije je došlo 21. januara, pondiljak, i putnici su pogledali znamenitosti Zagreba. Pokidob je u Sambotelu lani gostovala i delegacija iz Siska s namjerom da se sazida partnerstvo med školama, zastupnici gradov, dotičnih ustanov i ovpnt su se našli pri razgovoru.

KOLJNOF, BEČ – Na mesopusni bal Dičje sekcije HGKD-a u Beču, pozvana su koljnofska dica 4. razreda Osnovne škole „Mihovil Naković“ 27. januara, nedilju. Koljnofski tamburaši će ovom prilikom oblikovati i program, a zatim cijelo otpodne dura maskenbal u Gradišćansko-hrvatskom centru. Koljnofski školarci ter pedagogi jur četvrti put gostuju u austrijskoj metropoli pri zajedničkoj fašenskoj zabavi, na čelu s ravnateljicom škole Agicom Sárközi ter kontakt-školnikovicom Ingridom Klemenšić.

SUBOTICA – U Vojvodini će biti formirani zavodi za kulturu vojvođanskih Mađara, Rumunja, Rusina i Slovaka, a kako neslužbeno doznajemo, na intervenciju Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, osnovat će se i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. U prvobitnom nacrtu odluke o formiranju zavoda za kulturu četiri spomenute nacionalne manjine nije bilo predviđeno da instituciju toga tipa dobiju i vojvođanski Hrvati. DSHV je u tom povodu mjerodavnim pokrajinskim tajnicima poslao prosvjedno pismo u kojem je navedeno da je nedopustivo da druga po brojnosti nacionalna manjina u Vojvodini ne dobije ustanovu koja će istraživati i poticati njihovu kulturu. Neslužbeno doznajemo da je intervencija DSHV-a prošloga tjedna u Novom Sadu uvažena i da će, uz ostale četiri, i vojvođanski Hrvati imati zavod za kulturu. Donosi vijest web-portal Radija Subotice.

ZAGREB – Obljetnica smrti blaženog Alojzija Stepinca ove godine pada na prvu korizmenu nedjelju, pa će se zbog crkvenih odredaba liturgijski spomen na bl. Alojzija slaviti dan ranije, 9. veljače, u župama Zagrebačke nadbiskupije, izvijestio je Ured za odnose s javnošću. Zagrebački nadbiskup Bozanić predvodit će euharistijsko slavlje u katedrali 9. veljače, navečer.

GARA – Kako je objavljeno na internetskoj stranici garaweb.hu, napravljen je videozapis sa samostalne večeri Garske omladinske folklorne skupine, održane 20. listopada u mjesnom domu kulture. DVD se može tražiti od voditeljice društva Zorice Zomborčević, a na programu Garske folklorne skupine možete naći bunjevačko-hrvatske (Valpovo, Podravski plesovi i Dalmatinski plesovi), njemačke i mađarske plesove. Prihod od prodaje DVD-a namijenit će se za djelovanje društva.

PEČUH – U Galeriji Csopor(t)-Horda 17. siječnja, s početkom u 18 sati, otvorena je izložba „Hrvatska karikatura“, izbor radova hrvatskih likovnih umjetnika na temu karikature. Izložbu je otvorila konzul gerant generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, Vesna Njikoš Pečkaj.

Zahvalnica za dobru suradnju

Načelnik Stjepan Vuk u ruci sa zahvalnicom

Stjepanu Vuku, načelniku sela Mlinaraca, dodijeljena je zahvalnica od strane Općine Donje Dubrave za doprinos u izradi Europskih projekata, te gajenje dobrih prijateljskih odnosa.

Mlinarci su oduvijek dobro surađivali s naseljima onkraj Mure. Premda je Mura granična rijeka, nosi istu vodu ljudima i s jedne i druge strane, daje podjednako temeljni izvor za život i žiteljima iz Hrvatske i Mađarske, stoga je obostrani interes da se rijeka očuva i da se područje oko nje razvija. To misle čelnici pomurskih naselja pokraj rijeke, koji se svjesno zalažu da odnosi među mještanima dviju obala budu bolji, da pomažu jedan drugom te da pronađu rješenja za zajedničke probleme.

Europska unija dala je poseban polet prekograničnim vezama, što su neka hrvatska naselja objeručke prihvatila i stupila u zajedničke projekte s općinama s desne strane Mure.

Mjesna samouprava sela Mlinaraca, na čelu sa Stjepanom Vukom, kada je pokrenula projekt InnoMur@ mreža, tj. projekt za izobrazbu menadžera nije zaboravila ni na svoje prijatelje iz Donje Dubrave, koji su postali njezini partneri. Osamnaestero iz Zalske županije i sedmero iz Medimurja dobili su stručno znanje o izradi projekata i o njihovoj provedbi. Na taj način mlinarački načelnik međusobno je povezao pomurska naselja, jednako tako i donjomedimurska naselja, a i pomurska s medimurskim naseljima. Može se govoriti o kontaktu u tzv. „tri dimenzije“.

Projekt InnoMur@ mreža ubuduće želi izgraditi područje od Zalakarosa do Čakovca priključivši u to unapređivanje područja na raznim poljima, s pomoću stručne ekipe. Do zaključenja projekta bit će provedene još

Sudionici projekta InnoMur@

četiri radionice na kojima će novi projektni menadžeri moći iskoristiti svoje znanje za pripremu projekata za sljedeći Interregov raspis koji se očekuje na proljeće ove godine.

InnoMur@ projektom tek je započeta mnogostrana suradnja preko Mure i duž nje, u kojem je velik udio imao načelnik Stjepan Vuk.

U znak zahvalnosti Općina Donja Dubrava dodijelila je načelniku sela Mlinaraca Zahvalnicu za doprinos u izradi europskih projekata te za gajenje dobrosusjedskih odnosa. Prilikom dodjele načelnik Donje Dubrave Marjan Varga istaknuo je pomoć g. Vuka u tome da su u projektu InnoMur@ mogli sudjelovati i predstavnici medimurskih naselja, koji surađuju s nekim od hrvatskih pomurskih naselja. To je od velike koristi medimurskim općinama, odnosno Hrvatskoj, koja je pred priključenjem Europskoj uniji, gdje upravo dolazi razdoblje natječaja za europske fondove.

Stjepan Vuk, kako reče, ovom zahvalnicom dobio je povratnu informaciju o tome da je osmišljeni projekt bio od obostrane koristi, a obostrano zadovoljstvo jamči daljnju dobru suradnju. Mlinarci žele nastaviti, odnosno nadovezati se na taj projekt, a sada će već lakše biti jer ima i stručnjaka koji rade u timovima, upoznati su s položajem i problemima tog područja i dobre zamisli rodit će dobre projekte. Nazočnost hrvatskih kolega u pomurskoj regiji pomoći će hrvatskoj nacionalnoj manjini da češće rabe svoj jezik, porast će značenje hrvatskoga jezika, a to će pomoći i u čuvanju nacionalne samobitnosti.

Mlinarci i Donja Dubrava ove godine žele i službeno potvrditi dobru višegodišnju suradnju i potpisati ugovor o međusobnoj suradnji.

beta

Blic-intervju s Marijom Fülöp-Huljev o odlikovanju ter o novoj zadaći

Marija Fülöp-Huljev, donedavna ravnateljica undanske škole, je ljetos stupila u zaslužnu mirovinu. Pred kratkim joj je Savez Hrvata u Mađarskoj dodilio odlikovanje za osobit doprinos razvitku hrvatskoga školstva u Ugarskoj, a tajedan dan kasnije je morala biti u Beču na jednoj predaji školske nagrade. Umirovljena pedagoginja i drugačije nima tipični žitak penzionistov.

U Beču s kolegicama iz Mjenova i visokimi dužnosnici ministarstva (sprava druga)

S kakovimi čuti si primila priznanje za tvoje pedagoško djelo u Budimpešti?

– S velikim iznenadjenjem. Ni sama nisam mislila da ću ja nešto dobiti za to da radim na hrvatskoj liniji. To je bilo meni nešto prirodno, nešto normalno da sam se zela za ov posao jer dobila sam veliko bogatstvo od roditeljev, a to je hrvatska rič. Moj cijeli žitak se vrti oko toga.

Prođući mjesec si bila s hrvatskimi kolegicama iz Mjenova u austrijskoj metropoli, a tamo su pak ocijenili vaše skupno djelo?

– Točno, tu nagradu je dobila mjenovska škola u Austriji, a oni su naši partneri, undanske škole. Ovo odličje je pripadalo za to partnerstvo, pokidob imamo jako korisnu suradnju. Direktorica mjenovske osnovne škole Sisi Seifried je napisala naticanje u kom je rastumačila kako i ča mi djelamo, koje cilje, kakove mogućnosti smo imali, i na koji način smo to prakticirali. Izmed 70 škol u Austriji, došli smo med deset nagrađenih. Spomenicu smo dobili, primili su nas tamo u Ministarstvu kulture, jako lip svečani program smo imali s pjevačicama, ke su bile rodod iz Bosne i Hercegovine.

Jesu li za te ove nagrade, kakove zvanredne motivacije, glede budućnosti?

– Mislim da sam i dosad radila bez

ikakvih nagradov, dobila bi te, ili ne. Uz to, duši mi je nekako dobro spalo, ali ja i prez toga djelam rado. Šperam u sebi da me nešto ganja, da me tjera na tu liniju i dok morem, dok sam zdrava, dok vidim da sam vridna, do onoga vrimenta ću djelati, ali ću morati na to pripaziti kad bude potrebno da jur stanem.

U Kisegu dalje držiš jezični tečaj za odraslene, sudjeluješ u školskom Košić-programu u Austriji, koji je usko povezan opet s hrvatskim jezikom. Od septembra jačaš Hrvate u Kisegu i okolici još i s pisanimi riči...

– Ova mogućnost mi je došla kod novina Kőszeg és Vidéke, takaj nečekano i naglo. Dosad je Lajoš Brigović bio zadužen za hrvatsku stranicu u tom glasilu, i sad nek vidim kad čitam sve njegove reportaže, misli, da je jako temeljito i vridno pisao u ovi novina. Ja sam se zela za ovo djelo za to kad me je kiseška Hrvatska manjinska samouprava prosila da nosim dalje njegovo nasljedstvo. Malo sam se uplašila, ali neki novi izazov je to za mene da si morem ponovo nešto planirati i svoje mišljenje napisati, pratiti kako živu Hrvati u ovom kraju. I ja sam jedna med njimi, nadam se da ćedu mi i oni pomagati u ovom djelovanju.

-Tiho-

Vidmarovićeva knjiga pjesama

Knjiga pjesama hrvatskoga pjesnika i bivšega diplomata Đure Vidmarovića *Horus u krletci* predstavljena je 17. siječnja na tribini Hrvatsko slovo uživo u Hrvatskoj kulturnoj zakladi u Zagrebu. O zbirci govorili su književnica Nevenka Nekić, profesorica ukrajinskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Darija Pavlešen i član Društva ukrajinskih književnika Viktor Kubinski. "Većina pjesama ove zbirke uronjene su u prostor Ukrajine koja je nalik našoj Hrvatskoj," napomenula je Nekić dodavši kako je povijest stožerna okomica na kojoj su usidrene Vidmarovićeve pjesme. Podsjetila je kako su mu stihovi slobodni i nevezani, a pokadšto i u formi soneta. Pjesme su nastajale spontano, kao u nekoj žurbi, rekla je dodavši kako pjesnik u njima nariče nad sudbinom. Nekić je navela kako je Vidmarović očaran stepom, Skitima, ždralovima, orlovima i rijekom Dnjeprom. "Glavni lik u ovoj zbirci zacijelo je ukrajinski pejzaž", rekla je dodavši kako pjesnik putuje ususret svojim precima na rijeku Horvatu na čijim su obalama Hrvati nekad živjeli. Pjesnik je pisao pjesme u Ukrajini misleći na Hrvatsku, napomenula je profesorica Pavlešen dodavši kako je pjesme čitala u Zagrebu misleći na Ukrajinu. "Vidmarović je pjesnik kojem je Bog dao čast imati dvije domovine", rekla je. Kubinski smatra kako se iz Vidmarovićeve poezije da zaključiti kako pjesnik vidi ono što drugi ne mogu vidjeti i primjećuje ono što drugi ne primjećuju. Ovim pjesmama Vidmarović stoji kao Danteov Hrvat koji u lijevoj ruci drži šahovnicu, a desnom pokazuje na ukrajinski grb, rekao je Kubinski. Knjigu „Horus u krletci“ (84 str.) objavio je zagrebački nakladnik HKZ-Hrvatsko slovo. Đuro Vidmarović (1947) bio je hrvatski veleposlanik u Ukrajini. Objavio je više knjiga pjesama i književno-povijesnih raščlamba, a među njima i knjigu pjesama „Koraci“.

GARA – Kako nam reče predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Stipan Krekić, Veliko bunjevačko prelo u Gari održat će se 2. veljače, školski maskenbal 9. veljače, a jedinstveno bunjevačko Muško prelo 16. veljače ove godine u mjesnom domu kulture. Goste će zabavljati domaći TS „Bačka“, a za večeru, već po običaju, kuhat će se ovčji paprikaš.

SOMBOR – U subotu, 2. veljače, u Velikoj dvorani Hrvatskog doma u Somboru održat će se Veliko bunjevačko-šokačko prelo 2008. Uz prigodan preljski program recitatorske i folklorne sekcije, goste će zabavljati tamburaški ansambli «Fijaker» iz Osijeka i «Đuvegije» iz Sombora.

ŽELJEZNO – Normirano je oko 390 novih izrazov. Jezična komisija Znanstvenoga instituta Gradišćanskih Hrvatov (ZIGH) u minulom ljetu održala je svega skupa deset sjednica. Kotrigi komisije su pri sastanki normirali 392 izraze kot i 96 frazov. Svi normirani izrazi se moru najti na domaćoj stranici ZIGH-a ili u Terminološkoj datarnici. Bivši predsjednik ZIGH-a mag. Joško Vlašić, ki je od samoga početka peljao Komisiju je položio tu funkciju prilikom svojega 75. rođendana u mladje ruke. Sada Jezičnoj komisiji predsidava predsjednica ZIGH-a Agnija Čenar-Schuster.

KALAČA – Hrvatska manjinska samouprava grada Kalače organizira pokladno veselje „Lakomac“ koje će se održati u četvrtak, 31. siječnja, s početkom u 18 sati. Mjesto priredbe je Restoran Karamell, Kalača, Baćinska cesta br. 2. U programu kalačkog „Lakomca“ sudjeluju Tamburaški orkestar Racke žice iz Dušnoka i Hrvatska izvorna skupina iz Budimpešte.

BAJA – U srijedu, 23. siječnja, u županijskom Domu narodnosti u Baji održana je prva ovogodišnja sjednica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Predsjednik devetočlanog vijeća Joso Šibalin na početku sjednice izvijestio je okupljene županijske zastupnike i pozvane bačvanske članove Skupštine HDS-a o događajima u proteklom razdoblju. Nakon toga raspravljalo se o molbi koja će se predati za državnu potporu namijenjenu izvršenju zadataka i obavljanju manjinskih javnih poslova prema Vladinoj uredbi broj 375/2007, od 23. prosinca prošle godine, te o nacrtu proračuna i planovima za 2008. godinu.

Razgovor s predsjednikom Hrvatske samouprave u Čavolju

Stipan Mandić:

Imamo puno planova, triba se latit posla

Jedan od onih naših društvenih i kulturnih djelatnika na terenu koji već desetljećima radi na dobrobit hrvatske zajednice, bunjevački Hrvat iz Čavolja, Stipan Mandić, povodom Dana Hrvata u studenom prošle godine primio je odličje Saveza Hrvata za istaknuti doprinos razvitku hrvatske kulture u Mađarskoj. Od svoje mladosti uključen je u rad naše krovne organizacije (DSJS-a), u tri ciklusa bio je član Zemaljskog vijeća, početkom 90-ih jedan od utemeljitelja Saveza Hrvata u Mađarskoj. Iako je bio poticatelj hrvatske samouprave u Čavolju, budući da je bio djelatnik općine, nije mogao postati članom manjinske samouprave. Nakon svog umirovljenja kreće na izborima, te 2002. postaje članom, ujedno i predsjednikom Hrvatske manjinske samouprave, koji je oko sebe okupio mlade. Pokretač je kulturnog života male hrvatske zajednice u Čavolju, koja broji stotinjak članova, a iz godine u godinu sve je aktivnija i svjesnija.

Više od trideset godina radio je u općini, zadužen za komunalne i građevinske poslove, a njegova jedina velika strast bila je nogomet. Od 1956. do 1959. u Budimpešti je igrao u prvoj mađarskoj omladinskoj ligi, sa suigračima koji su, kako reče, postali slavni. Bio je nadaren nogometaš, ali nikad nije želio biti profesionalac. Igrao je i u drugoligaškoj Baji, dugo godina u rodnom Čavolju, a najviše se ponosi svojim radom s podmlatkom.

Razgovor vodio: Stipan Balatinac

U kulturni život hrvatske zajednice uključio se već vrlo rano. Kako i kada je to bilo?

– Bilo je to prije 55 godina, 1952. kada je u Čavolju utemeljen Bunjevački kulturni krug, još sam bio osmoškolac u bunjevačkoj školi. Tada sam se uključio u rad kulturne grupe, sudjelujući na velikim turnejama diljem Mađarske, po našim regijama u Bačkoj, Baranji, Zali i Gradišću. Plesao sam, pjevao i sudjelovao u igrokazima.

Ljubav prema materinskom jeziku, kulturi i običajima zacijelo je niknula u obitelji!?

– Rođen sam 1939. godine u Čavolju u velikoj bunjevačkoj obitelji Mandića, koji su 20-ih godina dvadesetog stoljeća obitavali na salašima oko Matevića, Sentivana i Čavolja, mi smo ostali u Čavolju. Majka mi je rodno

sa Vancage. Kako se sjećam stari su uvijek bunjevački divanili, i ja sam do 6-7. godine, do škole znao samo bunjevački. Pohadao sam našu bunjevačku, tada hrvatsko-srpsku školu, a maturirao sam i svoje stručne škole završio na mađarskom jeziku. Dakle, kasnije nisam učio književni jezik, ali sam očuvao i njegovao bunjevačku ikavicu svojih predaka.

Kako sam već prije napisao, jedan si od onih rijetkih naših društvenih i kulturnih radnika koji nije prosvjetni djelatnik, ali si ostao aktivan u životu hrvatske zajednice. Više godina bio si predstavnik Čavolja u našoj krovnoj organizaciji...

– Kao mladić uključio sam se u rad tadašnjeg DSJS-a, 70-ih i 80 ih godina u tri mandata bio sam član Zemaljskog vijeća. Redovito smo se sastajali iz svih naših naselja, došli smo do najvažnijih informacija, razmjenjivali iskustva i dogovarali o zajedničkim interesima.

Kako ste u to vrijeme u Čavolju čuvali jezik, kulturu i običaje?

– U to vrijeme još je bilo nastave materinskoga (hrvatsko-srpskoga) jezika u školi. Jak je bio i kulturni život, imali smo plesnu skupinu s 20-24 člana, izvodili smo igrokaze. Tada je to podupirala i službena politika, a bilo je i novaca. Ugostili smo brojne kulturne skupine, među njima, primjerice, i poznati LADO iz Zagreba. Ipak, jezik je nekako pao u drugi plan, osobito kada su šezdesetih godina razbili naše škole, ukinuli ili ih utopili u mađarske ustanove. Nažalost, prije dva desetljeća nastava materinskog jezika potpuno je nestala.

Nisu li upravo korijeni današnjeg položaja i slabog poznavanja materinskog jezika u tome razdoblju kada nam je razbijeno škol-

sivo, ili možda u nebrizi naših obitelji, koje nisu očuvale jezik, stariji ga nisu predali mladima?

– Mislim da je tome razlog i škola i obitelj. Kada su roditelji vidjeli da politika nije za to, jer im se činilo da nije vrijedno učiti naš jezik, kada se nije znalo što će i kako biti s njime u životu, u daljnjem radu, onda su ga zapostavili. Jednostavno nisu vidjeli perspektivu. Malo se to onda pokrivalo s kulturom, bilo je velikih turneja, priredaba, to se i financiralo. Nije se toliko brinulo o materinskom jeziku, a bez jezika teško je očuvati i nacionalnu svijest.

Nacionalna svijest stječe se odgojem i obrazovanjem na materinskom jeziku. Proteklih desetljeća nije bilo uvijek tako, nije bilo za to ni pravih mogućnosti. Nakon demokratskih promjena u Mađarskoj, početkom 90-ih, stanje se bitno promijenilo, osigurani su i zakonski okviri, a donekle i financijski uvjeti da se postigne napredak. Utemeljen je i sustav hrvatskih samouprava. Kako se koristiti time, kako unaprijediti naš odgojno-obrazovni, kulturni i društveni život danas kada se jezik gotovo izgubio?

– Mislim da je zakon samo jedna stvar. Početkom 90-ih godina utemeljili smo Savez Hrvata, zacrtali svoje ciljeve. Manjinske samouprave su mogućnost za ostvarenje naših prava i interesa, ali ono se ne podrazumijeva, ne može se očekivati od drugoga, već sami moramo poraditi na tome. Zato trebamo odgovarajuće ljude, koji će raditi na ostvarenju naših ciljeva. I u mjestu je tako, pa i s financijama. Ako mi ne radimo na tome, umjesto nas nitko nam neće nabaviti sredstva za naš rad. Imamo jako velike planove, treba se latiti posla.

Što je ono što ste uspjeli ostvariti, a što planirate za ovu godinu i iduće razdoblje.

– U samo nekoliko godina, od 2002. uspjeli smo pokrenuti kulturni život bunjevačkih

Hrvata u Čavolju, okupiti i mlade i stare. Držali smo važnim prisjetiti se naših istaknutih velikana Ivana Petreša, Petra Pančića i Roze Vidaković. Počeli smo organizirati vjerski život, hodočašća u matičnu domovinu, bili smo u Mariji Bistrici. Organizirali smo znanstveni skup i okrugli stol o Petrešu, a čavoljska crkva već davno nije bila tako ispunjena vjernicima kao tada. Pokrenuli smo dječju plesnu skupinu, koja danas ima 22 člana, i s velikim uspjehom nastupila je na Velikom bunjevačkom prelu 12. siječnja. Imamo i pjevački zbor umirovljenika, koji njeguje naše bunjevačke pjesme. Osnovani smo i plesnu skupinu za odrasle koja ima 18 članova. Lani smo pokrenuli školu tambure koju vodi učitelj Stipan Krekić, a započeo je i tečaj hrvatskoga jezika za odrasle koje podučava Edmond Bende. Nprekinuto radimo na obnovi narodne nošnje, i za djecu i odrasle. Upravo ovih dana bili smo naručiti čizme za plesače u baranjskom Runju. Sanjamo o tome da jednom možemo organizirati cjelovečernji kulturni program s našom dječjom i odraslom plesnom skupinom, u našoj narodnoj nošnji, u pratnji naših čavoljskih tamburaša.

Ali da se vratimo stvarnosti, i ove godine nastaviti ćemo naše već tradicionalne programe, ojačati vjerski život, organizirati prigodne hrvatske mise, podučavati hrvatski jezik. Nastojat ćemo okupiti stare za Materice i Oce, podijeliti im hrvatske kalendare, mlade oko kulture, u plesnoj skupini i na hrvatskim priredbama. Budući da obilježavamo 320. obljetnicu doselidbe bunjevačkih Hrvata, planiramo i put u Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu, put u našu prapostojbinu i mjesta u kojima je živio i radio naš isusovac Petar Pančić, kojega smo se prisjetili prije koju godinu kada mu je postavljena spomen-ploča.

Hvala na razgovoru.

Protiv titlova na njemačkom jeziku u hrvatskim televizijskim emisijama

Vrlo je pogodila gradišćanske Hrvate jednoglasna odluka ORF-savjeta, pod vodstvom Geoga Weißmanna, da se televizijske emisije narodnih skupina titlaju na njemačkom jeziku. To bi znatno počemeralo prijam hrvatskih odnosno i drugojezičnih manjinskih tv-emisija u programu ORF-a. Kako naglašava predsjednik Hrvatskoga centra u Beču, mr. Tibor Jugović, „nimške titule u jednoj televizijskoj emisiji bi rušile ideju o ovoj emisiji »Dobar dan, Hrvati«. Cilj je, naime, da se širu ne samo informacija nego i hrvatski jezik i da gledatelji i čuju i aktivno slušaju hrvatski jezik, koga ionako sve manje moru čuti u svakidanjem životu. Podtitule bez ikakove sumnje povuču pažnju od govorenih riči, a dobrim dijelom i od slike i su kontraproduktivne nakanam Manjinske redakcije ORF-a. Hrvatski centar je na svaki način za dodatne emisije o manjina za većinu, a u tom pogledu bi dobro došlo nimške podtitule pod tv-prinose iz narodnih grup i o narodni manjina. U tom slučaju bi, naravno, bilo poželjeno da se te emisije vidu ne samo u Gradišću nego širom Austrije. Kako je istaknuo predsjednik Jugović, „uticat ćemo na austrijsku politiku da ORF-u dodili već pinez, da bi omogućio financiranje informacijov takove vrsti, jer bi to bez ikakove sumnje napravilo atraktivnijom i opću ponudu ORF-a. Na drugu stranu Hrvatski centar vrlo pozdravlja zaključak Savjeta publike, da jednoglasno potribuje od peljačtva ORF-a neka poboljša tehničke mogućnosti za primanje onih dijelov programa ki se emitiraju u jeziki narodnih grup i da se pri izgradnji redovitoga informiranja o austrijski susjedi u Europi zgleda na narodne grupe.

IVANIĆ GRAD – Već šest godina održavaju se međunarodni Kloštranski haiku susreti i među najvećima su u Europi. Pozivaju se zainteresirani da pošalju svoje radove do 31. svibnja. Slobodna tema – tri haikua na hrvatskome književnom jeziku, kajkavskom ili čakavskom narječju; haiku niz na hrvatskome književnom jeziku – pet haiku na temu rijeka. Haikue koji nisu objavljeni u tiskovinama ili na internetu te nisu na uvidu na nekim od natječaja u zemlji ili svijetu. Haikue – u svakoj kategoriji posebno – (učenike osnovne škole svakog posebno) napisati na papir formata A4 i navesti šifru, a podatke o autoru (i školi) navesti na poledini. Radove slati na adresu: Udruga „Tri rijeke“, Kolodvorska 44, 10310 Ivanić Grad.

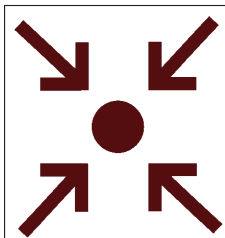
Biennale suvremenoga likovnog stvaralaštva „Meeting Point“

Međunarodna izložba umjetnika iz Rumunjske, Češke, Hrvatske i Mađarske (izbor djela umjetnika raličitih naraštaja, koji djeluju u području slikarstva, kiparstva i grafike, iz četiriju srednjoeuropskih prijateljskih gradova i četiriju država) otvorena 8. prosinca u Galeriji grada Pečuha, 11. siječnja preselila se u Osijek obogaćujući na taj način i priredbe koje dolaze do izražaja u okviru kulturnih zbivanja i programa glavnoga grada europske kulture ali i suradnju dvaju gradova.

Prvo izdanje Biennala – zamišljenog kao plod međunarodne suradnje gradova Arada u Rumunjskoj, Pečuha u Mađarskoj, Plzena u Češkoj i Osijeka u Hrvatskoj – dovelo je, nakon već održanih izložaba u Aradu i Pečuhu, u dvije osječke galerije umjetničke radove i goste, s kojima se osječka publika imala priliku susresti prvi put.

Suradnja to imamo već dugi niz godina između grada Pečuha i Osijeka. Međutim, ova je izložba došla na poticaj Arada, u Rumunjskoj, gdje smo preko kolega iz Pečuha, poglavito gospodina Árpáda Gamusa, idejnog začetnika ovog projekta, uključili i 14 osječkih umjetnika, svakog umjetnika s jednim djelom, pa je osim ostalih predstavljeno osječko slikarstvo, kiparstvo i grafika, u jednom rasponu od starijih kolega, preko srednje generacije, do najmlađih umjetnika, koji su nedavno završili umjetničke akademije – kazao je za Hrvatski glasnik Grgur Marko Ivanković, povjesničar umjetnosti, voditelj povijesnog odjela Muzeja Slavonije i Baranje u Osijeku.

Kako biste ocijenili dosadašnju suradnju i koji su vaši planovi glede budućnosti?

– Dosadašnja suradnja na ovome polju protekla je vrlo lijepo, upoznali smo brojne kolege u Rumunjskoj, iz Češke, kolege iz Mađarske. Nakon Osijeka izložba se seli u Plzen, te se nadamo kako ćemo uspostaviti još neke veze, i da će umjetnici i kolege vidjeti djela i drugih gradova i da će na taj način biti ostvareni neki kontakti koji će ubuduće ostvariti neke izložbe i druge stvaralačke mogućnosti.

Pečuh će 2010. godine postati glavnim gradom europske kulture. Na koji ste način uključeni u taj program, posebice muzeji, umjetnici.

– Muzej Slavonije i Baranje u Osijeku uključeni su s kolegama u Pečuhu već unatrag neko vrijeme. Razmjenjujemo izložbe, ne samo naši muzeji nego i gradovi, tako da naša Gradska galerija u Osijeku u proteklih nekoliko godina ugostila je pojedine izložbe iz Pečuha.

Trebamo biti otvoreni...

– Bitno je za umjetnost da smo otvoreni, a umjetnici uvijek to i jesu. Da zadržimo svoje neke specifičnosti, da se ne izgubimo, nego da ostane svatko ono što jest i da bude otvoren za neke nove, dodatne impulse, da upozna druge kulture. Sliku svatko može razumjeti...

... jer je univerzalna.

Duro Franković

U zagrljaju prirode, zadivljenost Šokadijom

U Hrvatskome klubu Augusta Šenoa 9. siječnja novinar Sándor Békés otvorio je izložbu slikara Józsefa Bibera, ostvarenu potporom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, koja se može posjetiti u Mini galeriji Hrvatskoga kluba do 25. veljače. József Biber

rođen je u Pečuhu, a život mu je vezan uz selce Olas u kojem žive i šokački Hrvati i gdje i on danas stanuje. Profesionalnog lovca, osim lova, sve više je zaokupljala upravo ljepota prirode koju je želio ovjekovječiti. Tako se prihvatio najprije olovke, a potom i kista. Najviše ga zanimaju životinje, priroda i biljke. Na svojim platnima pokušava uhvatiti svakodnevnicu u prirodi kako bi promatraču predočio ugodan doživljaj. Imao je više, što samostalnih, što skupnih izložaba, a radovi su mu objavljeni u stručnim lovačkim listovima i u ilustracijama knjiga. Posebno su zanimljivi radovi čija su tema ljudi, nama dobro poznati Šokci iz Olasa i Mohača, u narodnoj nošnji i hrvatskom ozračju.

bpb

Trenutak za pjesmu Ivan Glavina

XXX

Tam gore na bregu trsek nam spi,
stari mi japa ga tužno gleda.
V roki gorične škarje drži,
prigne se k njemu, pak mu veli:
Trsek moj, zbudi se, dosti si spal.
Dugo na tebi sneg je stal.
Ves si pozebel i tak mi te žal,
trsek moj, zbudi se, bum te vrezal.
Brajdice delal bum trseku svom,
trsek mi vrnul bu svojim plodom.
Dečicu moju bu hranil z grozdom
mene pak starega v kleti s vinom.
Z vinčekom svojim krepil me buš
par leti življenja produkšal mi buš.
Zato, moj trsek, ti zahvalan bum,
do zadnje vure poštuval te bum.

Stoti rodjendan u Gornjem Četaru

Julija Unger-Bugnić: „Onda sam najsrićnija kad su dica okol mene bila u staroj hiži, u Hrvatski Šica!”

Jubilarki su došli čestitati i seoski ter manjinski peljači iz Hrvatskih Šic ter Gornjega Četara. Na kipicu Joško Šaller, predsjednik četarske Hrvatske manjinske samouprave, gratulira teti Julki

Julija Unger-Bugnić s kćerkami Anuškom, Marijom i Paulom

Jednoljetna Julija u Americi, s ocem Mihályom Ungerom i s materom Rozalijom Magdić

Gdo bi se ufao reći da je jedno stoljeće malo u historiji, kad nek na to pomislimo kakovi povijesni vihuri, tuge, brige su gnjavili minula desetljeća, kako je to sve još teže prebroditi onda u jednom ljudskom žitku. Julija Unger-Bugnić je 6. januara, nedilju, proslavila sto ljet svojega žitka, koji gvišno nije stao samo iz ružičastih epizodov. Ona je kot četvrto dite dospila na ov svit 1908. ljeta, u američkom naselju Mc Kees Rock, pokidob nje starina Rozalija Magdić i Mihály Unger tamo su prošli trbuhom za kruhom. Odnud su se vrnuli u Hrvatske Šice 1914. ljeta, kupili su si malu hižicu, kad je otac znova najzad prošao u Ameriku, osigurati familiji laglji žitak, a onde je i umro. Obitelj je još i brata tete Julke izgubila u Prvom svitskom boju. U to vrime i ditinstvo nije moglo biti bezbrižno, teta Julka se je udala u 18. ljetu za seoskoga bognara Gabora Bugnića. Iz toga hištva se je narodilo osam dice, med kimi danas još petimi živu. Teta Julka su cijeli žitak proveli u Hrvatski Šica, djelali su na polju kot i drugi šički ljudi, a pred petimi ljeti je je bolest srušila u stelju, danas je podvara nukica Eva. Jedno vrime su se brinuli za nje u Budimpešti, a pokidob se tamo nisu dobro čutili, radje su se vratili u svoj mili kraj. Tako je kći Paula došla iz Pornove, Marija iz Hrvatskoga Židana, Anuška iz Pešte, s familiji skupa, i već od 50 ljudi je napunilo malu hižicu u četarskoj Gori 5. januara, subotu otpodne, da bi gratulirali stoljetnoj materi, starojmajki. Dvi kćerke iz Budimpešte, Julija i Irenka zavolj betega nisu mogle biti nazoči na svečevanju. Uz brojnu rodbinu rijetki jubilej su došli proslaviti i peljači, zastupniki Hrvatskih Šic ter Gornjega Četara. Načelnik Hrvatskih Šic László Kovács, a u zastupničtvu šičke Hrvatske manjinske samouprave Čaba Pock je predao slavljenci kitice i dar.

Attila Kratochwill, prvak Gornjega Četara, se je takaj s kiticami pridružio čestitkam, a Joško Šaller, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u dotičnom selu, s velikom košarom dobrih falatov je zaželjio zdravlje i veselje po hrvatski. S turte je mali vatromet frcao iskre, a poruka od obitelji je bila: „Blaženi stoti rodjendan!” S najstarijom med kćeri, Paulom iz Pornove, ka i sama će vrijeda napuniti 80. ljetu, brojimo kolikimi su sve skupa u familiji, tako na kraju ispade rezultat: teta Julka imaju deset nukicev, 22 prednukicev ter u trećem kolinu još pet pred-prednukicev. Od nje nadalje doznajem da sestre tete Julke takaj su visoku životnu dob doživile, vjerojatno geni su zato „krivi”. Za svoju mat kažu teta Paula da jako su svenek čuda djelali za dicu, doma su se po hrvatski pominali i vik

su ostali vjerni Bogu i molitvi, još i dan-danas čuda molu, i najvolili bi još jednoč viditi šičku crikvu, ka je nedavno obnovljena. Sa svimi spominki se vežu uz selo koje im je dalo dom, kako su rekli, „onda sam bila najsrićnija kad su dica okol mene bila u staroj hiži, u Hrvatski Šica!” Sad se svi veselu u familiji da šički stari stan nije na kvar prošao ili na stransku ruku, ter ga je kupio jedan od nukicev.

Kako smo još čuli u četarskoj Gori prilikom svečevanja, u ovoj krajini jur 40-50 ljet nije bilo nijednoga človika ki bi bio doživio stoti rodjendan, zato je najveća pažnja pripala toga dana jubilarci, koj najsrdačnije čestitamo, i mi joj željimo sve najbolje i Božji blagoslov!

-Tiho-

BUDIMPEŠTA – U našem glavnom gradu održana je konferencija o primjeni europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima u Mađarskoj, koju je otvorio Ferenc Gémesi. Stručni tajnik Ureda predsjednika Vlade odgovoran za manjinsku i nacionalnu politiku naglasio je: Mađarska se 1992. među prvima priključila dokumentu Europskog vijeća za zaštitu manjina jer svojom zadaćom smatra očuvanje i razvijanje materinskog jezika manjina. Istaknuo je da je oblikovanje manjinske jezične politike odgovornost prije svega samih manjinskih zajednica. Poradi ostvarivanja tih nastojanja u praksi, država želi osigurati odgovarajuće uvjete, o tome će redovito izvještava Europsko vijeće. Predavači i sudionici savjetovanja dali su ocjenu stanja manjinskih jezika u obrazovanju, uporabe jezika u manjinskim medijima, a bilo je riječi i o trenutnom položaju jezika romani i beaš. U ime Glavnog odjela za nacionalne i etničke manjine Ureda predsjednika Vlade, zamjenik glavne ravnateljice Antal Paulik podrobno je izvijestio o zadaćama Vlade oko primjene europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima.

PEČUH, MOHAČ – Predsjednik Županijske skupštine Baranje dr. János Hargitai na tiskovnoj konferenciji održanoj 11. siječnja najavio je dalekosežne programe, naime, uz potporu dobivenu na natječajima bit će moguće izvesti znatna ulaganja u ovoj regiji. Prema planovima bit će izgrađen aquapark u Orfúu, obavljena adaptacija školskih zgrada u Komlóu, gradnja podzemnog izložbenog prostora Arheološkog muzeja u Pečuhu. Za nas, hrvatsku narodnost, od posebne je važnosti da će u Mohaču biti predan etnografski muzej u kojem će biti izložena zbirka hrvatskih i njemačkih izložaka. Međutim, još se duguje s izradom podrobnosti ovoga ulaganja, donose novine *Új Dunántúli Napló* u svome broju od 12. siječnja. U svezi sa zadnjom vijesti Jakša Ferkov, ravnatelj Muzeja „Kanizsai Dorottya” u Mohaču, izvijestio nas je da u ponedjeljak (14. siječnja) o tome će raspravljati gradska skupština na koji je sastanak dobio i on poziv, te da će se zasigurno izraditi nacrt i izaći na natječaj radi dobivanja sredstava za osmišljavanje ovoga važnog projekta.

Mogućnosti i želje fičehaske manjinske samouprave

Pjevački zbor u Fičehazu

Hrvatska manjinska samouprava na posljednjim manjinskim izborima započela je novo razdoblje, naime, dotada je djelovala u okvirima mjesne samouprave i zadaci su se rješavali zajedno.

Predsjednik Hrvatske manjinske samouprave dr. Jože Takač već u početku osnivanja trebao se suočiti s jednim od najvećih problema svog naselja, održavanja školske ustanove. Prvo razdoblje djelovanja manjinske samouprave proteklo je s borbom za školsku ustanovu, no, nažalost, zbog financijskih poteškoća mjesne samouprave to se nije uspjelo spasiti.

Manjinska je samouprava lani pokušala ostvariti one priredbe, u suradnji s mjesnim ustanovama i samoupravom, koje su i prije bile održavane u selu. Tako je održan fašnički bal, u svibnju hrvatska kulturna večer s gastronomskim specijalitetima, manjinska samouprava je potpomagala Dan sela. Tijekom ljeta organizirala je hodočašće na Trsat i izlet u Lovran, u čemu je pomogla i Zaklada za Fičehaz. Skupa s dječjim vrtićem priredili su berbeni povorku i bal. Jednako tako pripremili su se na Božić, Seoski Božić i silvestarski bal.

Za 2008. g. manjinska samouprava, zajedno s mjesnom samoupravom, izradila je programe. Dan starih priredit će 2. veljače, a nakon dva tjedna Fašnički bal u kojem surađuje i Zaklada. Ponovno će prirediti i

Hrvatsku večer na kojoj će se družiti s prijateljima iz Donjeg Vidovca.

Manjinska samouprava jednim od najvažnijih zadataka smatra organiziranje učenja hrvatskoga jezika u selu.

– *Budući da još nije mnogo vremena prošlo otkako se zatvorila škola, mislimo da bi bilo potrebe za učenjem hrvatskoga jezika među djecom koja su izabrala neku od kaniških ustanova, i već smo i objavili da ćemo pokrenuti tečaj ukoliko će biti dovoljno prijavljenih.* – kazao je g. Takač govoreći o planovima.

Osim toga pokušat će pokrenuti i tečaj za odrasle. Prema planovima, za djecu bi samouprava to osigurala besplatno, a odrasli bi trebali nešto platiti. Predsjednik bi se vrlo rado bavio ako bi bilo prijavljenih, i za njih bi svakako organizirali susrete s prijateljima iz Donjeg Vidovca. Mogli bi posjetiti i nastavu u tome selu, sudjelovati u njihovim priredbama, jer suradnja je vrlo dobra.

Među planovima je i povezivanje dječjih vrtića, naime, u fičehaskom vrtiću zanimanja teku još na hrvatskome, međutim, prelaženje granice nameće teškoće zbog nedostatka putovnica djece.

U Fičehazu djeluje ženski pjevački zbor, no članice su mu poglavito starije žene, pa bi manjinska samouprava željela okupiti i mlađe naraštaje poradi gajenja hrvatske kulture.

beta

NADOŠ – U baranjskom Nadošu (Mecseknádasd) 25. siječnja kustos mohačkog muzeja Jakša Ferkov otvara izložbu bušarskih maski. Kako nas je izvijestio ravnatelj Ferkov, riječ je o zbirci Kluba buša u Mohaču.

Mohački Šokci pomno čuvaju svoj starodrevni hrvatski običaj „ophod bušara” koji je postao svojevrsnom turističkom atrakcijom. Ove godine na priredbi, početkom veljače, u Mohaču se računa na velik broj posjetitelja.

Gosti će za vrijeme trodnevne manifestacije moći promatrati svečani mimohod bušara i druge kulturne priredbe.

Prisički tamburaši su rado sudjelovali skupa s Četarci

Iako su istovremeno priredjeni još i dva bali u našoj regiji kot početak balske serije, I. Hrvatski bal u Gornjem Četaru je pohodilo 12. januara, subotu, kih 300-400 ljudi, prvenstveno iz sela, ali došli su gosti iz susjedne Narde, Keresteša, kot i iz Petrovoga Sela ter Unde. Med njimi su se pozivu odazvali Matija Šmatović, dopredsjednik Hrvatske državne samouprave, Edita Horvat-Pauković, predsjednica Željeznožupanijske hrvatske samouprave, Čaba Horvath, rođeni Četarc i direktor Croatice, Jelka Perušić, časna predsjednica Hajdenjakov u Dolnjoj Pulji. U lipo uređenoj dvorani kulturnoga doma uz dobrodušeće rozmaringe i goruće sviće, na pozornicu su najprlje dospili jačkari Gornjega

I. Hrvatski bal u Gornjem Četaru

Vrhunski „Četarski fašnjak” prvoljetnoga folklornoga ansambla

Prvu domaću koreografiju, ufajmo se, još već će sprohadjati na četarskoj pozornici

Četara. Pod dirigiranjem Rože Pezenhoffer jur večkrat su se okupili pjevači pri različiti prilika, a službeno su ovput nastupali drugi put. U njevoj interpretaciji smo čuli isključivo gradišćanske jačke. Svoju premijeru je dao mjesni folklorni ansambl s Četarskim fašnjakom, uz muzičku pratnju Prisičkoga tamburaškoga sastava. Pravoda se je uz tancoše najveć živcirao peljač i koreograf grupe Štefan Kolosar. Mesopusni splet na bini sazidan je na kostur mjesnoga običaja Branje rozmarina, pri kom seoska mladina uz tanac i ples se daje udvarati, mulatovati ter ujedno zbogom daje zimi, fašenjku, času veselja. S atraktivnimi elementi, najlipšimi jačkami ovoga kraja posipano tančeno djelo si je zaslužilo velik aplauz, ne prez razloga. Ovo folklorno društvo je ovput proslavilo prvo

ljetno djelovanja, a ova svečana predstava je bila i njim i vlašćoj publiku pravi dar za jubilej.

Četarci po dugoljetnoj silnoj pauzi, otprli su si dušu i srce hrvatskoj kulturi i konačno imaju zavolj česa biti gizdavi, mi se samo ufamo da ovo oduševljenje će još dugo durati. O tom su govorili i Matija Šmatović, dopredsjednik HDS-a, kot i Joško Šaller, predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave, ter Štefan Kolosar, komu je zahvalila za većmisečni trud i izdržljivost, Anica Šaller uime društva. Fajnska večera iz restorana Pezi, vridne tombole ter muzičko veselje Timar-trija su sve do zore budno i u zaista dobrom raspoloženju držali dobar dio gostov.

-Tiho-

Po drugi put su službeno nastupili mjesni jačkari

**Aktivnosti Hrvatske samouprave
XIV. okruga**

Kako je nakon javne tribine 2. prosinca za hrvatski tisak izjavila zastupnica Hrvatske samouprave XIV. okruga Tünde Marija Szalai, glavni ciljevi aktivnosti u 2007. godini su ostvareni. Hrvatska samouprava djeluju u okrugu u kojem je i hrvatska škola te veliku pozornost poklanja pomaganju djelatnosti u školi. Tako je i 2007. godine, kao što je učinjeno i 2006. godine, za učenike organiziran jednodnevni tabor na otoku Korčuli. Bio je to jezični tabor čiji je cilj produbiti jezično znanje djece u izvornoj govornoj sredini te ih upoznati s tradicijom, kulturom matične domovine, a sve radi vježbanja i korištenja hrvatskoga jezika u komunikaciji. Za žitelje XIV. okruga organiziran je cjelodnevni susret, zajedno s drugim manjinama koje imaju svoje samouprave u okrugu, a pokrenut je i tečaj hrvatskoga jezika u okrugu, koji polazi 80-ak odraslih. Predsjednica Hrvatske samouprave XIV. okruga je Marta Romac-Orosz, a zastupnici Tünde Marija Szalai, Stipan Karagić, Dejana Edina Šimon i Katinka Orosz.

SUBOTICA – Veliko pero 2008. održat će se u subotu, 2. veljače, u subotičkoj Dvorani sportova. Službeni je početak u 20 sati. Prema predsjedniku Izvršnog odbora HKC «Bunjevačko kolo», inače organizatora ovoga prela, Davora Dulića, osim Tamburaškog orkestra «Kola», koji će svirati tijekom protokolarnog dijela programa, nastupit će Zvonko Bogdan s osam tamburaša iz Novog Sada, gosti iz Hrvatske – tamburaški ansambl «Dike» iz Vinkovaca te Aki Rahimovski, pjevač u popularnoj skupini Parni valjak. Neće izostati ni tradicionalni izbor najljepše prelje, najljepše „preljske pisme” te tom-bola.

Dušnok

**Otvoreno seosko prelo, održana racka zabava,
a u petak će se prirediti i cjelodnevna svinjokolja**

Izvorna pjevačka skupina pjevala je domaće pjesme

Kolo se plesalo cijelu noć

Orkestar „Zora” iz Tukulje pod vodstvom Krunoslava Kiće Agatića

Prigodnim kulturnim programom u mjesnom domu kulture, u srijedu, 16. siječnja, u Dušnok u otvoreno ovogodišnje Racko prelo koje će uz redovite, gotovo svakodnevne sadržaje trajati do subote, 26. siječnja. Prelo je otvorio načelnik sela Péter Palotai, a zatim su učenici hrvatske skupine prikazali prigodni program na zavičajnom hrvatskom jeziku.

Kako nam reče predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Matija Mandić-Goher, od srijede do petka, svake večeri od 17 sati djeca i mladi mogli su upoznati tkalački stan, preslicu, učiti izrađivanje tkanina, pokrivača, otirača, šlingovanje i drugi ručni rad, a bilo je i krunjenja kukuruza. Uz razgovor, ručni rad, pjesmu i ples, kušala su se tradicionalna jela, kolačići, lokšice, gužvača, palačinke, pečena bundeva, kuhani kukuruz i kokice, a pilo se kuhano vino, vino i čaj. Lončarska radionica, igraonica za djecu, večer priče, glazbeni programi, prikazivanje pokladnih običaja samo je dio programa, a u kulturnome dijelu, uz ostale, nastupili su Izvorna pjevačka skupina, Pjevački zbor „Biser” i drugi.

U organizaciji KUD-a „Remenica”, u subotu, 19. siječnja, u mjesnoj Čardi „Leneš” održano je i tradicionalno Veliko racko prelo na kojem je okupljene goste zabavljao Orkestar „Zora” iz Tukulje pod vodstvom Krunoslava Kiće Agatića. Program je počeo prigodnim kulturnim programom u kojem je Izvorna pjevačka skupina izvela nekoliko hrvatskih pjesama, a nastupili su i članovi

mađarskog društva „Csajgorás” iz Kalače. Tijekom večeri gostionica je ispunjena do posljednjega mjesta, a osim Dušnočana došli su i gosti iz okolnih, ali i udaljenijih bačvanskih naselja. Posebno je bio uočljiv velik broj mladeži, koja je bila zagrijana za narodne plesove u kolu. KUD „Remenica”, koji je utemeljen još 2004. godine, redovito nastupa na mjesnim i županijskim hrvatskim priredbama, a na repertoaru ima razne hrvatske (racke, bunjevačke, pomurske i zagorske) plesove.

Istaknuto mjesto na ovogodišnjem prelu imaju posljednja dva dana. Naime, u petak, 25. siječnja, kao cjelodnevni sadržaj priređuje se tradicionalna svinjokolja, onako kako se nekada radila u Dušnok, koja počinje na otvorenom ispred doma kulture u 9 sati, od samoga klanja i prerađivanja do pripremanja jela. Bit će prilike i za kušanje tradicionalnih jela. U programu nastupa i Izvorna pjevačka skupina s rackim i mađarskim pjesmama. Kušat će se specijaliteti sa svinjokolje, pogostiti maškare, a poslužiti će se kobasice, krvavica, bareno meso i drugo. U subotu, 26. siječnja, završne večeri prela, uz drugo, priredit će se plesačnica na kojoj će svirati domaće „Racke žice”, poslužiti će se juha od mesa s kosti i svinjske glave. Kuhano meso se poslužuje s hrenom u octu i umakom od rajčice, svinjski paprikaš, hladetina, sikuljski kupus i sarma.

S. Balatinac

NAPRAVI PLAKAT ZA TULUM

Sve do mesopusta, odnosno do fašnika, diljem zemlje organiziraju se balovi, veselja.

Napravite plakat za svoj fašnički ili bilo koji bal pomoću računala. Paint-program omogućuje da crtate na računalu, šarate. U programu možete pronaći alate pomoću kojih možete crtati, a ima i paleta raznih boja.

Uputa za crtanje:

Od alata izaberi pravokutnik, nacrtaj ga. Pogriješi li, uzmi brisalicu i briši. Želiš li obojiti pravokutnik, od alata izaberi kanticu i klikni na boju koja se nalazi dolje lijevo i zatim klikni unutar pravokutnika.

Uputa za pisanje:

Izaberi alat za pisanje. Na sredini svojega pravokutnika napravi pravokutnik u koji ćeš upisati riječ koju želiš. Mišem povuci preko riječi da je selektiraš i klikni na boju koju

hoćeš. Sad su slova obojena. Nemoj kliknuti izvan pravokutnika u kojem su slova jer se nećeš moći vratiti u njega! Zato odmah promijeni slova u neka druga koja ti se sviđaju. To radiš na prozorčiću koji ti se pojavi kad pišeš slova i na kojem piše «Fonds». Isto tako izaberi neki broj na istom prozorčiću s kojim ćeš povećati slova.

Crtnje i bojanje krugova i zvjezdica:

Krugove crtaš alatom koji se nalazi ispod alata za pravokutnik. To je elipsa. Isto tu nađeš i alat kojim možeš crtati zvjezdice.

Na kraju možeš sprejem načiniti snijeg.

AKO SI NAPRAVIO/NAPRAVILA PLAKAT ZA BAL ILI TULUM, POŠALJI GA U NAŠE UREDNIŠTVO, OBJAVIT ĆEMO GA, A NAJBOLJI ĆE DOBITI I NAGRADU!

Izradio: Dijana Kovaci iz Fifehaza

Petroviski tamburaši „Tanke žice” med dobitnici naticanja „Radost je tvoja!”

Tamburaši na lanskoljetošnjem domaćem PETNO-festivalu

UČITE AKTIVNO

Nakon zimskih školskih praznika svi ste napunjeni energijom i pred kraj prvog polugodišta još možete popraviti ocjene – ako učite aktivno.

Aktivno učiti znači ulagati napor pri učenju. Ono zahtijeva više truda, ali daje bolje i trajnije rezultate. Ako ste odlučili aktivno učiti, trebate činiti ovo:

– Prvo pročitajte bilješke iz bilježnice kako biste se prisjetili onoga što ste čuli na školskom satu.

– Pročitajte iz udžbenika cijelu lekciju kako biste imali predodžbu o onome što ćete učiti.

– Razmišljajte o značenju pročitano. Ako što ne razumijete, ponovno pročitajte. Ako ni tako ne razumijete, zatražite pomoć.

– Pri čitanju, usput uvijek pogledajte crteže, tablice, grafikone jer to se lakše pamti.

– Glasno, svojim riječima odgovorite na postavljena pitanja na kraju teksta.

– Ako je gradivo preveliko, podijelite ga na podcjeline, i tako ga učite.

– Podcrtajte samo bitne riječi, koje će

vam pomoći pri ponavljanju. Dobro je i pisati natuknice.

– Nadnevke (datume) i događaje što teško pamтите napišite na papir i zalijepite na zid na vidljivo mjesto. Povremeno to pročitajte.

– Formule i pravila ispišite na papir koji će vam biti pri ruci kad zatreba.

– Kada ste ulomak pročitali i razumjeli, dignite pogled od knjige i svojim riječima glasno prepričajte. Gradivo prepričavajte više puta dok ne budete sigurni.

– Tek kada dobro naučite ulomak, tada krenite dalje.

– Nemojte prekidati učenje dok ne naučite čitavu cjelinu.

– Najteže gradivo učite prije spavanja. Kada spavamo, mozak i dalje obrađuje naučeno gradivo.

– Učite uvijek po knjizi i bilježnici.

– Korisno je slušati kad učitelj ispituje druge učenike. Tako ponavljate i provjeravate svoje znanje. Na zadnju stranicu bilježnice možete zapisati pitanja koja učitelj postavlja.

UGODNO UČENJE!

Vicevi i pitalice

- Zašto ti, Perice, svakog dana kasniš na sat? – pita učiteljica.
- Zato što na uglu prije škole stoji znak s natpisom USPORI! Škola!

- Što se dogodi kada baciš zeleni kamen u Crveno more?
- Smoči se.

- Doktore, imam problema s pamćenjem.
- Kad ste uočili taj problem? Kako je počelo?
- Problem? Kakav problem?

Drugi put Vincekovo na Kamanovim goricama

Sveti Vinko, 22. siječnja, jedan je od najvažnijih vinogradarskih blagdana kada se mora doći do trsa; gdje će gazda ritualno odrezati nekoliko grančica, na temelju kojih će se nagađati godina. Mnogi smatraju da je upravo na Vincekovo/Vinkovo, „službeni“ početak godišnjega vegetativnog ciklusa vinove loze – sokovi će, ubrzo poteći trsom. Obično si tog dana vinogradari zažele sretnu novu vinogradarsku godinu.

Sumartonski su vinogradari jedan drugom zaželjeli dobru vinovu godinu 20. siječnja na Kamanovim goricama, u organizaciji Društva prijatelja vina.

«Trsek moj, zbudi se, dosta si spal, Trsek moj, zbudi se, bom te rezal» tom «ljubavnom» pjesmom upućenom lozi začeli su priredbu pjevači KUD-a Sumarton pri podrumu obitelji Ribarić-Hol.

Lajoš Vlašić, načelnik Sumartona, ujedno i predsjednik Društva prijatelja vina, pozdravio je okupljene, među njima bečehelskog župnika Zoltana Kirnera, Gezu Nemeta, predsjednika Udruge vinogradara, i Zoltana Molara, agrarnog inženjera. G. Vlašić je istaknuo značenje djelovanja Društva, koje ubuduće vinogradarima želi pružati stručnu pomoć, a organiziranjem priredaba vezanih za vino raditi na promidžbi pomurskih vina.

Župnik prije negoli je posvetio vinograde, govorio je o značenju Dana Sv. Vinka te o svezi kojom je za vino povezan tek imenom. Zatim je gazdarica teta Marija Ribarić po tradicionalnoj ceremoniji obrezala po jedan trs na kojem je visila kobasica, neka grozd bude dugačak poput kobasice. Zatim su se kušala vina uz harmoniku Jože Đurica i pjesmu pjevača.

Više o **Društvu prijatelja vina** saznala sam od predsjednika: *Osnovano se lani u kolovozu. Već ima 18 članova, a prilikom osnivanja bilo je 13. Osnovano je s nakanom da pomaže stručno članovima u obrađivanju vinograda da imaju sve kvalitetnija vina. U Kamanovim goricama i na Velikom polju ima 150-ak klijeti, ima vinogradara iz Serdahela, Mlinaraca i Pustare, a i ima jedan i iz Hrvatske, iz Donjeg Kraljevca.*

Društvo organizira priredbe na kojima se kušaju vina od Vincekova, preko izložbe vina

i *Orbanovog prošćenja do Martinja. Organiziramo i tečajeve kako bi ljudi upoznali najsuvremenije tehnike.*

Kao načelnik trudim se da i infrastruktura napreduje u vinogradu, struja je već odavno uvedena, prije četiri godine smo asfaltirali cestu, a sad već imamo i vodovod, to je važno zbog higijene. Planiramo uvesti i rasvjetu na cesti, jer u noći je tamno i promet vrlo nesiguran. Mislim da s takvim ulaganjima klijeti koje su prazne dobit će svoje gazde i bit će više vinara.

Stjepan Mederi, dopredsjednik Društva, čije vino gotovo svake godine dobije zlatnu kvalifikaciju. U čemu je njegova tajna, o tome sam ga upitala:

– Počeo sam se baviti vinogradarstvom kada sam naslijedio od oca gorice, trebao sam preuzeti iako ja nikakvu praksu nisam imamo, no imam dobre prijatelje koji obrađuju vinograde i koji imaju poznatija vina i po cijeloj Mađarskoj, npr. g. Bušai, i informirao sam se od njih.

Imam dvije sorte chardone i traminac, a za ovu ću godinu dobiti pinot. Većinom sam radim, oko trsa kopam, a drugo kosim. U izradi vina mnogo znači bačva. Ja sam stare bačve bacio i kupio inoks bačve u kojima se može pripremiti kvalitetno vino, puno jednostavnije, manje briga ima s njima i uvijek je vino svježije, no svakog mjeseca treba nadzirati sumpor i higijenu.

Kod mene između loza ima 70 cm, trudim se da imam što manje grožđa jer onda će vino biti kvalitetnije, bit će u njemu veći šećer.

Gazdarica Marija Ribarić naučila je

obrezivati od svog muža, ona je «prepovedala» kako se nekada radilo u vinogradu:

– Mi smo jako teško delali, negda z onimi velikami motikami smo jako kopale, jako je bila trda zemla na jesen, što si nije skopal, nemu je bilo jako teško na protuletje. Onda smo to skopale v jesen, kaj na protuletje je leže bilo. Da smo išli rezate, onak smo i skopale i poravnali zemlu, tak je bilo leže dale delate, drezale šibije iznosili pak čakali, da je zraslo pak smo rezat došli. Da sam išla za muž, imala sam 18 let pak nikaj nisam znala kak se dela v goricaj, onda sam išla z mužom si pak njegovom japom v njive gorice, ono nigdar nem zabila. Nesem znala kak je tre delate, onda moj čovek je rekel: Hodi sam ti kraj mene. Japa je bil z drugi kraj, ja pak posert pak so mi pokazali, ja sam se odma prijala. Ja sam od mojega čoveka nafčila delati gorice, on je vek knjige štel, vek je iz knjige delal.

Meni je lepo v goricaj. Ja ne pijem niti jenu kaplu, al mi je jako lepo v goricaj, ja bi tu vek bila, ja sem vesela, tu si vek popevlem kaj goj delam. Margita mi čer vek se smeje «Anju, nešče misli kaj smo pijane.»

Mi smo tržili (prodali) vina, nesli smo i prek vu Jugoslaviju i domaj smo si tržili, pre dok su bili starci na svetu, oni su rado popili, sam neso bili pijane, delale su vredno, neje moče reči kaj su se napili, kopitali.

Meni je unuk rekel nek kupimo gorice, ja naj se nikaj ne brigujem, ja več ne moram nikaj delate, sam naj budem tu vu Kamanheđi. On rad dojde. On kosi z mašinom za čas je gotovo, on rado dojde sim.

No ja sam rekla, kaj ja vek drežem dok se znam gibate. Komaj čekam naj se hapim, to mi je jako lepo delo. Čer mi pak se pričat nafčila, ona je vek z japijom bila i gledala.

Ve ovo leto nam je tre vino, kaj se moja vnokica se udavle.

Beta

Vincekovo, Sv. Vinko (22. siječnja) i kukinjski Hrvati

«Ak na Vincekovo s krova teče, onda i najesen v lagve teče»

Danas ćemo u vinograd, tu gore na brijegu, zalit vinom jednu lozu što spava u snijegu. Par reznika uzet ćemo, stavit ih u vodu. Kad pupovi potjeraju, nadati se dobrom rodu. Sveti će Vinko, istina je stara, nagraditi znoj i žulje nas vinogradara – ovim je riječima pozdravio načelnik Kukinja Ivo Grišnik goste u podrumu Kamarićevih 19. siječnja.

Da se u Kukinju okupljaju Hrvati, i da im je tamo više nego lijepo, zna se već nadaleko. Ne samo da se okupljaju mještani nego Hrvati iz Semelja, Salante, Pogana, prijatelji iz Duboševice, Hrvati iz Pečuha i okolnih naselja... Okupljaju se oko KUD-a Ladislava Matuška, Hrvatske samouprave Kukinja, na čelu s aktivnom Milicom Klaić-Taradijom, oko načelnika sela Ive Grišnika i njegove obitelji, Đure Taradije, Tibora, Mikija, Križičevih... Uvijek se nađe prilika za razgovore i druženje. Tako nekako je došlo i do toga da su na svoja druženja kukinjski bošnjački Hrvati i u svoje podrume počeli zvati prijatelje. Od prvih blagoslova trsa urodili su već vinogradi, od prvih okupljanja postala je tradicija koju je prigrlila i Hrvatska samouprava sela Kukinja. Oko ljudi dobre volje vole se svi okupiti, pogotovo ako oni nude ukusne zalogaje i još bolju kapljicu... Tako je bilo i ove godine. Na redu su bili Kamarićevi,

i njihov podrum i njihovo trsje, koje se blagoslovalo. Mjesni župnik István Horváth i prijatelj Kukinjčana, naš Hrvat svećenik Franjo Pavleković s pozvanim gostima okupili su se u prekrasnom podrumu na kojem bi vlasnicima pozavidjeli mnogi. Trsje na brijegu u blatu, a mi se zadržavamo na maloj čistini te uz blagoslov i vješanje kulena na trs, polijevanje trsa vinom želimo bogatu vinorodnu godinu. Već smo se najeli ukusnih zalogaja, slanina se peče, šunka je na stolu, kobasica, švargla, hurka i ni sama ne znam što još nudi se i zove nas. Polako nas čeka i sveta misa u mjesnoj crkvi na hrvatskom jeziku koju predvodi Franjo Pavleković, a potom druženje u mjesnom domu kulture uza srneći paprikaš, fileke i kolače koje su ispekli Kukinjčanke i njihove gošće iz Pečuha, članice Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoa. Ne štedeći glasove ni glazbala, svirci KUD-a Ladislava Matuška iz Kukinja zabavljaju okupljene do kasnih sati. Najzadovoljnija je predsjednica Milica Klaić-Taradija, koja kaže kako je ovakve stvari vrijedno organizirati. Okupljati zajednicu, razgovarati na hrvatskom jeziku i pronalaziti načine kojima se možemo sačuvati i očuvati u godinama koje su pred nama.

Uz Martinje, Vinkovo je najveći blagdan

vinogradara, pa iako su mi moji sugovornici u Kukinju kazali kako i nije bio običaj zajedničkog slavljenja Vinkova, nego su se gazde u užem društvu okupljale, danas je Vinkovo i u Kukinju te među Hrvatima i Mađarima i svugdje u vinorodnim krajevima, u Hrvatskoj, napose u Međimurju, oko Križevaca... prigoda za veselje, a polako postaje i turistička atrakcija. Sveti Vinko označava početak nove vinogradarske godine i kažu kako je drevni običaj tog dana ići prvi put u novoj godini u pohode vinogradu. Najprije se obreže nekoliko trsova vinove loze. Nakon toga trsovi se okite domaćim kobasicama, sa željom da i grožđe bude rodno, lijepo i zdravo poput kobasica. Zatim se trsovi blagoslove, zaliju vinom i uz govoranciju se zaželi da vinograd u nastupajućoj godini donese obilan urod i dobro vino. Veli se da na Vinkovo nije dobro ni lijepo biti sam pri klijeti. *bpb*

Međimurska pjesma Vinceku

A ve naš Vincek, koji puniš naše kupice – okrepi nas.

Ti koji mutiš naše glave – okrepi nas.

Ti koji razigravaš naše trudne oči – okrepi nas.

Ti koji razvezivaš naše jezike – okrepi nas.

Ti koji pesme teraš na naša usta – okrepi nas.

Ti koji bedastoče blebečeš kroz nas – okrepi nas.

Ti koji nam vozačke oduzimaš – okrepi nas.

Mohač

Pohod bušara – program

Tradicionalni pokladni pohod bušara u Mohaču ove godine priredit će se od 31. siječnja do 5. veljače.

Četvrtak – „Male poklade“. Prema najavljenom programu, jedna od najvećih europskih pokladnih svečanosti, kojom se ispraća zima i priziva proljeće, u četvrtak 31. siječnja počinje, već po običaju, s Malim pokladama, od 14 sati pohodom jankela, malih bušara ulicama grada Mohača. Zatim se od 15 do 17 sati na Széchenyievu trgu predstavljaju bušarski predmeti, priređuje se natjecanje jankela, a nastupa i dječja plesna skupina Šokačke čitaonice.

Petak – izložba. U petak, 1. veljače, u 17 sati otvara se izložba bušarskih predmeta i mohačke keramike u Kinodvorani „Kossuth“.

Subota – prisjećanje na Mohačku bitku i folklorni program. U subotu, 3. veljače, bušarske skupine od 15 do 17 sati prisjećaju se Mohačke bitke. Od 15 i 30 kod spomenika Tri viteza nastupa KUD „Zora“ iz Mohača, a bal, koji počinje u 19 sati u Omladinskom središtu, otvara KUD „Mohač“. Od 20 sati priređuje se narodna plesačnica u Uredskom domu gradske samouprave; domaćini su TS „Orašje“; plesačnicu vode Stipan Daražac i Gabor Kiš.

Nedjelja – „Poklade“, folklorni program i svečana povorka bušara, Šokački bal. Na poklade, u nedjelju, 3. veljače, na glavnoj ulici upriličit će se sajam narodnog obrta, a od 10 sati u Kinodvorani „Kossuth“ priredit će se folklorni program u kojem sudjeluju i mohačke hrvatske folklorne skupine. Istodobno kreće prva povorka bušara, održat će se proglašenje natjecanja jankela, dječji karneval, uza sudjelovanje mohačke tamburaške škole, orkestra Orašje, KUD-a Zora i drugih, te šokačka plesačnica na otvorenom. Cijelo popodne na otvorenoj pozornici nastupaju domaće i gostujuće folklorne skupine, te pohod bušarskih skupina. U 15.30 kod milenijskoga spomenika na obali Dunava predstavlja se bušarska skupina Šokačke čitaonice „Poklade“. Slijedi stavljanje pokladnog lijesa na vodu, na trgu se pali lomača. U domu kulture od 20 sati priređuje se Šokački bal, svira TS Orašje, u programu nastupa KUD „Zora“.

Pokladni ponedjeljak. Bušarske skupine obilaze mohačke domove na Kolišću i u okolnim ulicama.

Pokladni utorak. Nakon okupljanja na Kolišću, u 14.30 kreće povorka bušarskih skupina glavnom ulicom, od 15.30 program KUD-a Zora na Széchenyievu trgu, a u 17 sati pali se lomača i spaljuju poklade, pokladni lijes.

Kolo igra...

Na bunjevačkom prelu u Čavolju

Kako smo najavili, u subotu, 12. siječnja, u organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave, u Čavolju je priređeno Veliko bunjevačko prelo.

Nakon prošle godine, kada se zbog velikog zanimanja mjesto u gostionici «Tóparti» pokazalo nedovoljnim, ove godine tradicionalna bunjevačka priredba upriličena je u Kafiću

«Éden», a prema riječima predsjednika samouprave, ujedno i glavnog organizatora Stipana Mandića, okupilo se 170-ak gostiju, iz Čavolja te okolnih pa i udaljenijih naselja. Po običaju prelo je otvoreno najpoznatijom „preljskom pismom“, bunjevačkom himnom *Kolo igra* u izvođenju Pjevačkoga zbora čavoljskih umirovljenika, koji je otpjevao još nekoliko bunjevačkih i starogradskih «pisma»: Ej, salaši, Milkina kuća... U programu je nastupila i Dječja bunjevačka plesna skupina prikazavši splet bunjevačkih «igara», novi rokoko, keleruj i drugo. Zabavu čavoljskih Hrvata uveličali su predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac i predsjednica Bačkog ogranka SHM-a Angela Šokac-Marković. Za dobro raspoloženje pobrinuo se TS «Bačka» iz Gare, koji je oduševio okupljene, pa je zabava potrajala do zore. Kako nam na kraju reče predsjednik Stipan Mandić, prelo je bilo uspješno, a prihod će biti namijenjen za obnovu i nabavu bunjevačke nošnje za djecu i mlade. S. B.

BUDIMPEŠTA – Tjednik *hvg* donosi zanimljiv i nadobudni članak „Zastupništvo manjina u Parlamentu“, pod podnaslovom *Bit će ih, a i neće* („Bejut is, marad is“). Iz napisa doznajemo kako je u izradi zakonski nacrt o parlamentarnom zastupništvu 13 manjina u Mađarskoj, te je upitno na koji način – na stranačkoj listi ili na manjinskoj – da dobiju svoje davno očekivano pravo. O tome će se uskoro početi dogovarati predstavnici stranaka. „U inozemstvu, a jednako tako i u zemlji mađarska elita ozbiljno je kritizirana“ glede ove problematike, smatrao je državni tajnik Predsjedničkog ureda Ferenc Gémesi još prošloga ljeta na sjednici radne skupine.

Međutim, zasada predstavnici raznih narodnosnih samouprava u svezi s narodnosnim zastupništvom ne zastupaju jedinstven stav. I sam ombudsman za narodnosti Ernő Kállai aktivno će sudjelovati u izradi ovog nacrta te je on zadužen za koordinaciju manjinskog okruglog stola. Bez neke naklonjenosti prema svojem vodstvu Hrvatske državne samouprave, smatramo da je naše ponudeno rješenje najprihvatljivije, naime, novine doslovce donose: „Rukovoditelji hrvatske manjine potpomažu rješenje da oni koji budu izabrani za zastupnike u parlamentu, zastupaju i više narodnosti“. Neosporno, takav se model glede narodnosnog zastupništva uspješno primjenjuje u Republici Hrvatskoj, dabome, već unazad puno godina, a zasigurno i u samoj praksi pokazao se korisnim. Međutim, za nas Hrvate, bude li naš koncept i prihvaćen, značit će to ujedno ići na dogovore, tj. koje bismo narodnosti, od ukupnih 13, mogli zastupati, jednako tako s kojima možemo stupiti u koaliciju i postići dogovor.